

Ob 40. obletnici Oktobrske revolucije

Minilo je štirideset let od dogodkov, ki so pretresli svet. Prodrli so v najbolj oddaljena mesta in vasi. Zgodilo se je to, kar si je želelo milijone lačnih, utrujenih in prezebljenih ruskih ljudi. Oblast v Rusiji so prevzeli odposlanci sovjetov delavcev, kmetov in vojakov v veliki Oktobrski revoluciji.

Carska Rusija — članica Antante in sopotnik kapitalistične Francije in Anglije je bila že skoraj tri leta v vojni. V vojno je šla Rusija vojaško in gospodarsko nepripravljena. Korupcija je razjedala ves državni notranji stroj. Na fronti ni bilo niti pušk niti municije. Vojaki in oficirji so se zavedali nesmisla ogromnih žrtev, ko so tako nepripravljene nudili cilj nemškemu topovom. Na drugi strani pa je žito in druga hrana v skladiščih gnila. Vendar za vse to ni bila kriva le korupcija in neorganiziran državni aparat, temveč načrtna sabotaža buržoazije, ki si je želela zmago nemškega vojaškega stroja, da bi na ta način rešila notranjo ureditev, kar se je odražalo posebno po februarjskih dogodkih, ko je stiska ljudstva prekipela. Izbruh februarjske revolucije je strnoglavil carja, oblast pa je prevzela skupina malomeščanskih strank in manjševiki. Vendar je v tem času monarhistični teror popustil. To dejstvo pa je izkoristil ruski proletarijat, voden od boljševikov. Začasna vlada, ki ni dogodkov analizirala realno in ni upoštevala zahtev ljudskih množic in proletariata, je zahtevala nadaljevanje vojne, s tem pa je izgubila zaupanje množic. Sovjete delavskih, kmečkih in vojaških delegatov, ki so se formirali in ki so zahtevali razlastitev zemljiške gospode in tovarnarjev, kontrolo nad produkcijo in sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo, je začela začasna vlada zapirati in preganjati, ljudske množice pa, ki so le-to v največji meri podpirale, so začele vedno bolj prehajati na stran Sovjetov.

V noči od 6. na 7. november je proletarijat, organiziran po Sovjetih, v nekdanjem Petrogradu prevzel oblast v svoje roke in si sestavil prvo sovjetsko vlado, na čelu tej pa je stal Vladimir Iljič Uljanov — Lenin. 10 dni, ki so pretresli svet. Deset dni, ki bodo v analih zgodovine zapisani z neveselo pisavo neukega ruskega človeka, ki si je takrat začel pisati zgodovino sam.

Borba pa še ni bila končana, kajti boj za odstranitev priborjenih pridobitev revolucije se je šele začel. Kontra revolucija, ki so jo vodili belogardistični generali Kolčakov, Kornilov, Denikin in drugi, podpirana od inozemskega kapitala, je začela srditi boj z mlado sovjetsko oblastjo in jo skušala zrušiti. Ta boj je bil srdit, zahteval je ogromno žrtev, vendar je v tem boju zmagala proletarska revolucija. Zmagala je dokončno pravica nad krivico, napredna ideologija nad dogmo metafizike, življenjska sila nad okovi izkoriščevalne kaste. Zmagala je zato, ker jo je vodila boljševiška partija in Lenin.

Zmagala je, ker je začela izvajati osnovna načela ideje svetovnega proletariata.

Minilo je 40 let od Oktobrske revolucije, ki je bila idejno vodilo za premnoge revolucije v svetu, ki je rodila zavest o nepremagljivi sili ljudskih množic in ki je naredila prvi korak za zmago socializma.

29. NOVEMBER - naš največji praznik

Letos že štirinajstič proslavljamo rojstvo nove Jugoslavije, obenem pa ugotavljamo tudi uspehe, dosežene v teh letih, čeprav še zdaleč nismo dosegli vsega, kar nam je zgodovinski preokret družbenih sil začrtal.

V našem času se pred socialistične sile postavlja vedno več nalog. Dokazati je treba, da ima socializem materialne prednosti pred vsemi družbenimi ureditvami, ker je sposobnejši razvijati proizvodilne sile, obenem pa, da še naprej razvija svoj demokratični mehanizem. Naš delavski razred je v tem razvoju postal pomemben činitelj, saj je dokazal, da imajo

lahko različna socialistična gibanja v svetu tudi svojo, od drugih se razlikujočo pot v socializem.

Napačno bi bilo, če bi z naštevanjem uspehov skušali zakriti marsikatero vprašanje, ki je ostalo še nerešeno, priznati pa moramo, da smo lahko ob vsakoletnem praznovanju naše socialistične revolucije ponosni na uspešno izvršene naloge, ki izražajo hotenje izboljšati življenje nas vseh in ki pripomorejo širjenju demokratičnega socializma.

Naj živi 29. november, dan ko proslavljamo zmago jugoslovanske socialistične revolucije!

VOLILI SMO V ZBOR PROIZVAJALCEV

Z volitvami v zbor proizvajalcev je za nami drugi del volitev v oba doma občinskih ljudskih odborov. S temi volitvami pa je bilo obenem zaključeno obdobje organizacijsko-upravnega sistema komun, saj je družbeno upravljanje s tem prešlo tudi na osnovne upravne organe. Storjen je bil korak naprej v družbenem samoupravljanju, ki bo dal poudarka vodilni vlogi delavskega razreda.

»Zbori proizvajalcev bodo organi, preko katerih bodo delavski sveti in skupščine za drug lahko direktno vplivali na razvoj komun in na reševanje dnevnih problemov«. (Iz programa SZDLJ).

V našem podjetju, ki je bilo razdeljeno na štiri volišča, so potekale volitve dokaj dobro. Na vseh voliščih je bila že do 9. ure 60—70 %

volilna udeležba. Po tem času je gneča okoli skrinjic popustila. V popoldanskih urah smo na voliščih čakali le še na najbolj oddaljene volilce, ki so volili šele ob prihodu na delo v popoldansko izmeno. Volitve so bile na vseh voliščih zaključene ob 18. uri. Če upoštevamo upravičeno odsotne je bila volilna udeležba v naši volilni enoti 97 %, absolutno pa je volilo 86 % vseh volilnih upravičencev. Tukaj moramo upoštevati visoko število bolnih, pri čemer ima svoj levji delež azijska gripa. Od štirih kandidatov so bili v občinski zbor proizvajalcev izvoljeni:

tov. Hilbert Kamilo,
tov. Pozvek Drago,
tov. Fegeš Ivo.

Zanimivo pri tem je, da so imeli vsi štirje kandidati potrebno absolutno število glasov, t. j. več kot 50 % od vseh volilnih upravičencev. Izvoljeni so bili seveda po številu glasov prvi trije. Na prvi seji občinskega zbora proizvajalcev pa sta bila od naših treh kandidatov dva izvoljena v okrajni zbor proizvajalcev.

Sedanje cene cinka na svetovnem trgu

Že dolgo ni metalni tržni barometer zanihal tako močno kot v teku zadnjih nekaj mesecev. Komaj leto dni je od tega, ko se cene kovinam pod vplivom sueške krize, dosegle rekordne višine, ko je cink notiral na londonski kovinski borzi 105–106 funtov, danes pa se notacije gibljejo med 67–69 funti. To je padec, ki je s stališča tistih, ki ga morajo nositi, lahko katastrofalen. Že pričenjajo manj rentabilna podjetja v metalurgiji uvrščati v spisek tistih, ki jim bo ta tržni položaj pomenil konec obratovanja. Ta je n. pr. v Zahodni Nemčiji pred nekaj dnevi nehal obratovati rudnik svinca in cinka Mehernich, ki je zaposloval 1500 ljudi. nehale obratovati 3 cinkarne (manjše).

V ZDA so v teku zadnjih štirih mesecev prenehale obratovati 3 cinkarne (manjše).

Spričo takega položaja bo vsekakor zanimivo, da si nekoliko podrobneje ogledamo ta pojav in si zastavimo nekaj vprašanj, ki osvetljujejo sedanje stanje »normalno« ali »nenormalno«. Na to je težko točno odgovoriti, ker je pojem »normalnosti« neopredeljen. Kaj nam pravi statistika povojnih let? Suhoparni podatki nam kažejo naslednje:

Leto	Produkcija cinka (000 t)	cene cinka na Lond. met. bor. edn. izven najnižje najvišje srednje		
1946	1.582	55 £	31,5 £	43,3 £
1947	1.811	70 £	70 £	70 £
1948	1.942	106 £	70 £	80 £
1949	2.057	106 £	58 £	87 £
1950	2.224	151 £	85 £	119 £
1951	2.335	190 £	151 £	171 £
1952	2.478	190 £	110 £	150 £
1953	2.607	95 £	63 £	75 £
1954	2.679	84 £	69 £	78 £
1955	2.785	101 £	84 £	91 £
1956	2.875	100 £	93 £	97 £

Če upoštevamo gornje statistične podatke, vidimo, da je sedanji nivo cene cinka sicer nizek, a da je še v povojni dobi bil nekajkrat celo nižji. Visoki skoki cen, ki so posledica konjunkturnih cen dogodkov kot korejske vojne, vojne v Indokini, nemirov okrog Sueza, so se normalizirali v različno strmih krivuljah, očitno pa je, da je pri formiranju teh visokih cen odločilno vlogo odigral vojno-konjunkturni moment.

Kaj je pravzaprav vplivalo na sedanji padec cen? Posredno predvsem odstranjenost neposredna vojna nevarnost v zvezi s sueško krizo, ki je povzročila zadnji vzgon cen, a neposredno razformiranje strateških rezerv vlade ZDA. Vse do meseca maja letos, je vlada ZDA kupovala vse višje svetovne proizvodnje cinka (in tudi drugih kovin) in jih vskladiščila kot vojno-strateške rezerve. Na ta način je iz leta v leto rastoča proizvodnja cinka vedno našla plasman. Ko je popustila neposredna vojna nevarnost in so nastopili še drugi faktorji (novosti v nuklearni tehniki, zaloge posameznih kovin so narasle na več milijonov ton) je vlada ZDA letos, prve dni maja sklenila, da preneha kupovati kovine za strateške rezerve. Posledice so seveda bile drastične. Cink je v nekaj dneh padel od 100 na 75 funtov. Tisti del svetovne proizvodnje, ki je dotlej odtekal v skladišča vlade ZDA, je ostal brez kupca in pritisnil na tržišče. Verižna reakcija je pritisnila cene iz dneva v dan nižje. Ko je v mesecu juliju nastopila stavka kovinarskih delavcev v Belgiji (ena najmočnejših proizvajalcev cinka v Evropi), se je to odrazilo močno na cene, ki so se dvignile, vendar tudi takoj, ko je bila stavka končana, ponovno padle. To je dokaz, kako precizno je začel delovati tržni barometer.

Novoizvoljenim odbornikom pa k izvolitvi iskreno čestitamo, saj smo prepričani, da se bodo z vsemi močmi posvetili zadanim nalogam in tako mnogo prispevali k dobrobiti in napredku našega družbenega upravljanja in s tem vsej naši socialistični skupnosti.

Kljub temu, da je sedanji nivo cen cinka sorazmerno zelo nizek, lahko cene še znatno padejo. Potrošnja, odnosno točnejše rečeno povpraševanje po cinku (strateške zaloge ZDA se ne more smatrati za pravo potrošnjo), se je bistveno zmanjšalo, a proizvodnja se temu še ni prilagodila. Dokler proizvodnja ne bo zmanjšana, pa bo spirala cene šla navzdol, če ne pride neke v svetu do izrednih političnih dogodkov.

Kdo nosi breme tega nihanja cen? Pri tem vprašanju mislimo predvsem na to, kako se to breme porazdeli na rudnike in topilnice. V državah z normalno gospodarsko strukturo nosijo pretežni del tega bremena rudniki, kajti cena cinkovih koncentratov se izračunava po določeni formuli na bazi cene cinka, a po odbitku topilniških stroškov, ki predstavljajo več ali manj konstanto, z drugimi besedami pomeni to, da se praktično celotno znižanje ali zvišanje cen cinka odraza na zvišanju ali znižanju cen koncentratov. Poznano dejstvo je, da določeni rudniki, ki imajo slabe pogoje (nizek odstotek kovine v rudi, velike stroške odkopavanja, odvodnjavanja itd.), delajo le takrat, ko so cene kovin ugodne in zato tudi cene koncentratov visoke.

Kako pa je to pri nas? V naši državi je cena cinka določena. Na podlagi te določene cene, čeprav po zgoraj navedeni formuli, kupuje naše podjetje koncentrate od domačih rudnikov. Spremembe cene cinka na zunanem tržišču na ceno doma ne vplivajo. Cena cinka je določena z din 150.000 za tono. Današnja londonska cena znaša, preračunana v dinarje, 120.000 za tono. Po določeni formuli, a na bazi domače cene cinka, plača naše podjetje za 1 tono koncentrata 30.000 din, medtem ko bi na bazi zunanjih cen plačali 18.000 din. To se seveda zelo neugodno odraza pri tistih količinah cinka in izdelkov, ki jih mi danes izvažamo. Država je vsekakor dolžna, da nam izgube, ki nastajajo s tem, da domačim rudnikom plačujemo cene, ki so mnogo višje od cen na zunanjih tržiščih, povrne. Naša zahteva je zlasti opravičljiva in tehtna, ker praktično ne zahtevamo nič drugega kot to kar dobijo rudniki, kadar izvozijo nepredelan koncentrat.

Kaj pa bodočnost? Če ne bo posebnih političnih dogodkov, bo cink v primerjavi z drugimi kovinami najmočnejše padel. Eden od činiteľjev, ki vplivajo na pad cen je namreč tudi nov postopek (opisan v predzadnji številki »Cin-

Kaj je s šahom v Cinkarni?

Tako me vprašujejo posamezni člani našega kolektiva. Žal mi tega vprašanja ne zastavljajo člani naše šahovske sekcije.

Preden bom odgovoril na gornje vprašanje, hočem v kratkem podati naše delo v letošnjem letu v primerjavi z letom 1956.

Na letošnjem turnirju za prvenstvo Cinkarne je sodelovalo 15 šahistov, a v letu 1956 samo 12. V letu 1956 sta bila odigrana še dva turnirja kot trening. V letu 1956 smo odigrali 43 raznih tekem, dočim v letu 1957 le 36. V letu 1956 smo odigrali 9 rednih mesečnih brzoturnirjev, v letu 1957 pa le štiri. V letu 1957 smo se udeležili naslednjih večjih brzoturnirjev: moštvenega brzoturnirja celjske garnizije in Zveze vojaških vojni invalidov. Poleg teh pa smo se udeležili še finalnega sindikalnega prvenstva celjskega okraja. V letu 1956 smo se udeležili športnih iger Litostroja, ifnalnega sindikalnega prvenstva LRS v Rogški Slatini, in igralcev pa se je udeležil brzoturnirja na Jesenicah.

Če se torej povrnem na vprašanje, ki mi je bilo zastavljeno, moram ugotoviti, da razlika v dejavnosti naše sekcije v obeh letih ni tako velika. Dejstvo pa je, da je dejavnost nekoliko nazadovala v letu 1957. Aktivnost bi morala biti iz leta v leto večja. Žal pa aktivnost članov ni takšna kakor je bila pred letom dni, ko smo Cinkarnarji bili vzor ostalim šahistom. Ni res, da je aktivnost nazadovala zaradi odhoda tov. Mišure iz Celja. Sicer se je v vseh nastopov udeleževal redno, razen brzoturnirjev, ki pa so se kljub temu redno vršili. Tudi letos so bili brzoturnirji redno razpisani, toda odziv je bil nezadovoljiv. Nekateri res niso dosegli zaželenih uspehov, toda ti se dosegajo samo s trdim delom in rutino. Nekateri so bili bolj zaposleni, vendar vsakokrat tudi ta izgovor ni veljal. Kot primer naj navedem nameravano srečanje z ekipo Strojnih tovarn iz Trbovelj, katerega se je udeležila komaj polovica določene ekipe. Nič čudnega ni, če tudi pisec tega članka izgublja pogum in voljo.

In kje so vzroki za pojemanje aktivnosti? Nekaj naših mladih poštvovalnih članov se šola na Jesenicah, vendar je ostalo še dosti drugih. Mogoče obstojajo še drugi vzroki, ki jih jaz ne poznam, saj je v letošnjem letu celotna športna dejavnost v Cinkarni pešala.

Naloga športnega odbora je, da vse te pojave analizira in na podlagi zaključkov primerno ukrepa, da bo naša športna dejavnost dosegla tisto raven na kateri je že bila.

Snajder Jože

karnarja», ki je danes že splošno znan in velja kot daleč najrentabilnejši. Ta padec cen pa je nevaren zlasti zaradi tega, ker bo zajel tisti del cene, ki jo tvorijo predelovalni stroški topilnic.

dipl. ek. Jakop Ivan

Pokojninsko zavarovanje

Zvezni izvršni svet je razpravljal o osnutku zakona o pokojninskem zavarovanju ter bo ta osnutek zakona predložen Zvezni ljudski skupščini. Pričakovati je, da bo zvezna ljudska skupščina o tem predlogu razpravljala na enem svojih prvih zasedanj ter da bo zakon po vsej verjetnosti uveljavljen že s 1. januarjem 1958.

Osnutek zakona bo prinesel dokaj razlik v primerjavi z dosedaj veljavnimi določili o pokojninskem zavarovanju ter je namen tega sestavka prikazati le temeljna določila predloga.

Načrt zakona ne zajema določil o invalidskem zavarovanju ter bodo tozadavne pravice iz socialnega zavarovanja v primerih invalidnosti do ocene v zakonu o invalidskem zavarovanju. Osnutek tega zakona je prav tako že pripravila skupna komisija in bo ta zakon po vsej verjetnosti v kratkem sprejet. Načrt zakona o pokojninskem zavarovanju zajema le pravice do osebne pokojnine in pravice do družinske pokojnine. Invalidnost torej nima vpliva na pridobitev pokojnine in ima ta le vpliv pri družinski pokojnini. Glede pogojev za pridobitev pokojnine bi bilo omeniti, da pravzaprav

ni bistvenih razlik. Ločiti moramo popolno in nepopolno pokojnino. Popolna pokojnina se doseže s 35-letno delovno dobo ter s 55-letno starostjo za moške ter s 30 letno delovno dobo in 50-letno starostjo za ženske. Razlike v primerjavi z dosedanjimi predpisi ni, značilna novost po načrtu pa je pri nepopolni pokojnini. Za pridobitev slednje se zahteva pri moških, da dosežejo 65 let ter ženske 55 let starosti in najmanj 15-letna delovna doba, katera pa mora biti v zadnjih 5 letih precej zgoščena (brez velikih prekinitev). Dosedanji predpisi, kot n. pr. priznanje delovne dobe zaradi prekinitev zaposlenja daljših od enega leta in vzpostavitev delovne dobe iz predvojnih zaposlitev z zaposlitvami po 15. maju 1945, so v novem načrtu odpadli ter je v novih predpisih poudarek na zgostitvi zaposlitev v zadnjih petih letih pri vseh onih, ki niso dosegli pravic do polne pokojnine, to je pri vseh onih, ki niso dosegli 30 let pokojninske dobe pri moških in 25 pri ženskah.

Najznačilnejša novost je v novem načinu določevanja pokojninske osnove. Po do sedaj veljavnih predpisih se je osnova določala po

priznani strokovni kvalifikaciji in delovni dobi, ki je bila priznana za pokojnino. To načelo pa je veljalo samo za zaposlene v gospodarstvu medtem, ko se je za zaposlene v javni upravi pokojnina določala drugače. V načrtu pa je uveden isti sistem tako za ene kot za druge. V načrtu je uresničeno načelo, da je odvisen obseg pravic iz socialnega zavarovanja po prispevkih posameznika skupnosti in se bo določala pokojnina po določeni ali izbrani povprečni višini plače z vključno morebitnimi dohodki k plačam. Pokojnine bodo določene s pokojninskimi razredi ter je pri vsakem pokojninskem razredu določena tudi povprečna pokojninska osnova. Na to povprečno pokojninsko osnovo se bodo prevedle vse dosedanje pokojninske osnove sedanjih upokojencev neglede na čas kdaj so bili upokojeni.

Dosežena plača v rednem delovnem času (ne samo tarifna postavka), bo torej po načrtu osnova za razvrščanje v pokojninske razrede. Vendar pa je višina pokojnine omejena z najvišjo postavko, preko katere ne bo mogoče določiti pokojnine z ozirom na kategorijo delovnih mest. Zaradi tega bo tudi važna strokovna usposobljenost, ki je potrebna za delovno mesto na katerem je delavec delal, ne pa formalna kvalifikacija. Pripomniti pa bi bilo, da te omejitve s postavljenjo zgornjo višino ne bodo preveč v živo zadevale, ker so postavljene dokaj visoko.

V novem sistemu bo torej plača bistvena osnova ter strokovnost le kot postranska osno-

va za razvrščanje pri določanju pokojninske osnove oziroma se na to, kot smo že navedli, da se ne bo upoštevala formalna kvalifikacija, temveč ona, ki je objektivno potrebna za delovno mesto na katerem je zavarovanec delal. Tako bo prišla do uveljavljanja tudi strokovnost, dosežena s praktičnim delom pri delih, za katere se zahteva višja strokovnost od one, ki je delavcu formalno priznana.

Kot nadaljnjo značilnost bi omenili, da se bo onim, ki bodo ostali v službi še, ko so že dosegli pogoje za pokojnino, zvišala za vsako leto pokojninska osnova za 5%. Honorarna zaposlitev ne bo omejevala pravice do pokojnine. Vendar pa se bo uživalcem pokojnine izplačevala le polovica pripadajoče pokojnine, neglede na višino pokojnine, v kolikor se bodo zaposlili s polnim delovnim časom. Slednje pa ni predvideno za one, ki bodo zaposleni z nepopolnim delovnim časom.

Udeleženci narodno osvobodilne vojne kakor tudi udeleženci španske državljanske vojne imajo po načrtu možnost pridobiti pokojnino izredno in pod ugodnejšimi pogoji kot ostali. Slednjim je možno, v kolikor so vstopili v narodnoosvobodilno borbo pred 9. sep. 1943 in v kolikor je to z ozirom na splošno zdravstveno stanje in delovno sposobnost potrebno, določiti pokojnino ne glede na leta starosti, vendar pa bo o določitvi take pokojnine odločala posebna zvezna komisija.

V načrtu je tudi določeno, da se bo v določenih pogojih štel v pokojninsko dobo tudi čas,

prebit pri določenih samostojnih poklicih na območju Jugoslavije (kot n. pr. kulturni delavec, odvetnik, tehnični strokovnjak, postrežek, kolporter itd.).

Tudi glede pridobitve pravic do družinske pokojnine ima načrt nekaj novosti. To velja zlasti glede vdov. Po predlogu bodo vdove v veliko boljšem položaju kot so bile doslej. Vdova, ki je stara nad 45 let ali je nesposobna za delo ne izgubi z novo sklenitvijo zakona pravice do pokojnine, to pravico pa izgubi, če je mlajša od 45 let in če si je pridobila pravico do pokojnine zaradi otrok, ki imajo pravico do pokojnine. Za te vdove pa je možno, da si ponovno pridobe pravico do pokojnine, če si ni pridobila te pravice po moži iz drugega zakona. Vdove izpod 45 let starosti imajo pravico do pokojnine, če imajo po smrti moža otroke stare izpod 15 let, odnosno starejše, vendar pa morajo biti slednji trajno in popolnoma nesposobni za delo.

Poudariti bi bilo, da se bo položaj upokojencev, ki so bili upokojeni pred in po uredbi o prevedbi pokojnin iz leta 1952, z novo uredbo izboljšal, in izgleda, da v bodoče ne bo tako imenovanih »starih upokojencev«, ki so bili v nepovolnejšem položaju v primerjavi z ostalimi upokojenci.

Vsi odenki in podrobnosti načrta zakona v prednjem sestavku niso podani in smo se omejili v tem sestavku le na glavne značilnosti načrta, podrobneje pa bomo o tem pisali, ko bo zakon uveljavljen.

Poročilo o poslovnih uspehih Cinkarne v razdobju od 1.1. do 30. 9. 1957 in primerjava z istim razdobjem 1956. leta

Vzporedno z naraščanjem proizvodnje in proizvodnosti dela v republiškem in zveznem merilu raste proizvodnja in proizvodnost dela tudi v Cinkarni.

Proizvodnja raste neprestano. Od leta 1952, ko je pričelo utrjevati družbeno samoupravljanje, beležimo vse večje uspehe. V letu 1957 pa je vrednost ustvarjenega bruto produkta dosegla rekordno višino.

Primerjajmo porast bruto produkta po letih:

V letu	Brutoprodukt	Indeks
1952	3.626.926.000 din	100
1953	4.119.623.000 din	113
1954	4.298.027.000 din	118,5
1955	4.298.818.000 din	118,6
1956	4.429.749.000 din	122,1

V letu 1957 pa bo znašal bruto produkt na podlagi proizvodnje devetih mesecev 5 milijard 200.000.000 din — indeks 143,5.

Delo pri peči

Če primerjamo proizvodnjo devetih mesecev leta 1957 s proizvodnjo istega razdobja leta 1956, vidimo, da je proizvodnja v letu 1957 za 21,07% večja od proizvodnje leta 1956.

Na ta uspeh je odločilno vplivala sprememba tehnološkega procesa v topilnici, ki je omogočila dvig proizvodnje in izkoristka metala na raven najboljših industrijskih držav.

Proizvodnja surovega cinka in izkoristek metala v letih 1956 in 1957

1956	1957
Proizvodnja cinka na pečni dan	Proizvodnja cinka na pečni dan
4.083,1 kg	4.664,5 kg
izkoriščenje 81,86%	izkoriščenje 89,4 %

Proizvodnja na pečni dan je v letu 1957 za 14,23% večja kakor v preteklem letu. Uporaba samotnih retort je za 48% manjša kakor v preteklem letu. Zaradi skrajšanja remontov je bilo na razpolago več pečnih dni kakor v preteklem letu.

Velika proizvodnja surovega cinka je omogočila polno izkoriščanje kapacitet tistih obratov, ki ga predelujejo. Ker je bil izboljšan tehnološki postopek je obrat cinkovega belila že izpolnil letni plan in ga prekoračil za 4%. Prav tako je bil že prekoračen letni plan proizvodnje modre galice za 18%, kar je bilo omogočeno z nakupom starega odpadnega bakra.

GIBANJE DELOVNE SILE — PROIZVODNOST DELA

V letošnjem letu prvič zaznamujemo velik porast proizvodnosti dela. Vrednost proizvodnje raste iz meseca v mesec, delovna sila pa je padla.

Vrednost proizvodnje napram lanskem letu je za 21,07% večja. Povprečno število zaposlenih pa je padlo od 1.334 delavcev v letu 1956 na 1.320 delavcev v letu 1957. Delovna sila je znižana za 1%.

PROIZVODNOST DELA V TOPILNICI SUROVEGA CINKA

januar — september 1956	januar — september 1957
Proizvodnja	10.140.284 kg
izvrš. celokup. ure	432.080 ur
učinek na dnino	187,76 kg

januar — september 1957

Proizvodnja	12.183.676 kg
izvrš. celokup. ure	418.372 ur
učinek na dnino	232,96 kg

Učinek je za 45,20 kg ali 24,07% večji kakor v preteklem letu. Rezultati, ki smo jih pričeli dosegati v drugem tromesečju in naprej so še boljši, ker je navedena sprememba tehnološkega procesa nastopila v aprilu. Boljši tehnološki postopek je tudi fizično olajšal delo tako, da je bilo mogoče zmanjšati topilniško posadko za 32 topilničarjev, ne da bi preostala posadka fizično več trpela kot pred zmanjšanjem.

Tako je znašal učinek na dnino:

kg	%
v juliju	261,92 ali 39,41 več kot v letu 1956
v avgustu	261,52 ali 39,40 več kot v letu 1956
v septembru	258,08 ali 37,45 več kot v letu 1956

Ker je bila topilniška posadka sorazmerno z doseženimi uspehi primerno nagracvana, se je disciplina utrdila, tako, da so neopravičeni izostanki praktično izginili, dočim so bil prej tako pogost pojav v topilnici. Topilničarjem poleg svojega težkega dela ni več treba iskati dodatnega zasluzka na kmetih.

PROIZVODNOST DELA V MERILU CELOTNEGA PODJETJA

jan. — sept. 1956	jan. — sept. 1957
Vrednost proizvodnje din	3.264.191.000
izvršene celokupne ure	1.972.431
učinek na dnino dinarjev	13.240

Vrednost proizvodnje din	3.953.914.000
izvršene celokupne ure	2.074.623
učinek na dnino dinarjev	15.248

V letu 1957 je torej učinek na dnino za 2008 dinarjev ali 15,16% večji od učinka v letu 1956.

Za primerjavo služijo stalni statistični vrednostni pokazatelji in dejansko izvršene ure. Asortiment proizvodnje je bil v obeh razdobjih, ki jih primerjamo isti.

POSLOVNI USPEH PODJETJA

V socialistični družbi se angažirajo sredstva za proizvodnjo v svrhu zadovoljevanja potreb družbe. Brez dvoma je, da je osnovna naloga vsake proizvodnje z angažiranjem čim manjših sredstev ustvariti čimvečjo proizvodnjo.

Če primerjamo uspeh Cinkarne v letošnjem letu vidimo, da smo tudi v tem pogledu prišli velik korak naprej.

V letu 1956 smo na 1 dinar vrednosti osnovnih aktiviranih sredstev ustvarili 2,30 dinarjev vrednosti proizvodnje po prodajni ceni.

V letu 1957 pa smo ustvarili že 3 dinarje. To se pravi, da smo osnovna sredstva, ki nam jih je dala družba v upravljanje za 30,04% boljše izkoristili kakor v letu 1956.

V letu 1956 smo na 1 dinar vloženih obratnih sredstev ustvarili 3,69 dinarjev proizvodnje po prodajni ceni.

V letu 1957 smo na 1 dinar vloženih obratnih sredstev ustvarili 4 dinarje proizvodnje po prodajni ceni ali za 8,41% več.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da so naša osnovna sredstva stara in izrabljena, saj je znašal odstotek izrabljenosti v letu 1957 52,11%.

Ustvarjeni dobiček za razdelitev je znašal v 9 mesecih leta 1956 388.702,291 dinarjev.

Ustvarjeni dobiček za razdelitev je znašal v 9 mesecih leta 1957 585.019,037 dinarjev.

Dobiček je večji od onega v lanskem razdobju za 196.316,746 dinarjev ali za 50,5%.

Na enega zaposlenega smo ustvarili v letu 1956 291.380 din dobička za razdelitev.

Na enega zaposlenega smo ustvarili v letu 1957 443.190 din dobička za razdelitev.

V letu 1957 smo na zaposlenega ustvarili več 151.810 din ali 52,10% več.

Ce prištejemo k dobičku še ostale dajatve družbi, to je prometni davek, obresti na osnovna sredstva, zemljarino in razne prispevke smo ustvarili v devetih mesecih leta 1956 608.540,257 dinarjev, v devetih mesecih l. 1957 837.124,246 dinarjev.

V letu 1957 več za 37,56% ali 228.603,989 din.

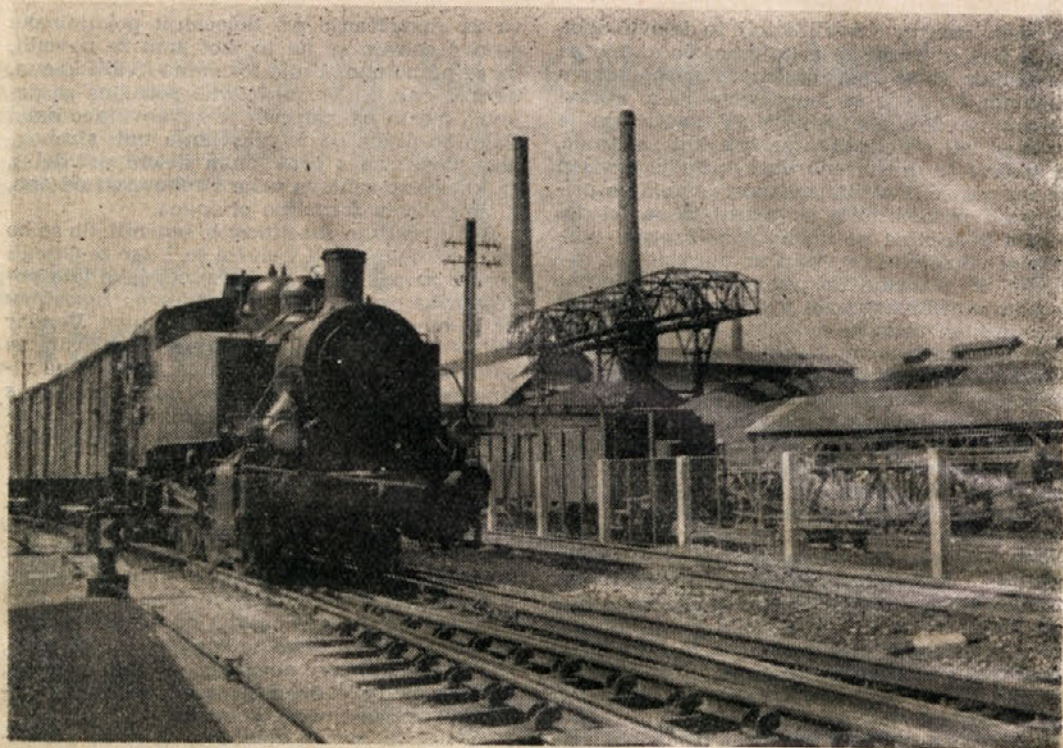
Na zaposlenega v letu 1956 456.170 dinarjev.

Na zaposlenega v letu 1957 634.180 dinarjev.

V letu 1957 več za 178,010 din ali za 39,03%.

Porast skupnega presežka je manjši od porasta samega dobička za razdelitev, ker je težina porasta proizvodnje na cinkovih proizvodih, ki niso obdavčeni in zaradi dobička iz uslužnostnih predelov v metalurških obratih na katere se prav tako ne plača davek na promet proizvodov.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je naš kolektiv storil svojo dolžnost, saj je dosegel izredne rezultate, žal pa je stimulacija neza-

Pogled na Cinkarno iz vzhodne strani

dostna, saj se sredstva za plače niso povečala v odgovarjajočem razmerju z uspehi, ki jih je dosegel. Upajmo, da bo novi sistem razdelitve dobička v prihodnjem letu take velike uspehe bolje stimuliral, saj Cinkarna gornjih rezultatov ni dosegla s povišanjem prodajnih cen, temveč izključno s požrtvovalnim in uspešnim delom vseh sektorjev in s pomočjo družbenih organizacij v podjetju.

Haas Hinko

delavskega samoupravljanja ter direktor in druge vodilne osebe v podjetju. Pa tudi v zvezi s presonalnim upravljanjem in s presonalnim vodenjem opravlja presonalna služba določene naloge. Tako bi celotno delo presonalne službe lahko razdelili na:

- a) analitično-pripravljalno delo v zvezi s presonalnim upravljanjem,
- b) analitično-konsultativno delo v zvezi s presonalnim vodenjem,
- c) operativno-strokovno presonalno delo in
- č) administrativno delo.

Analitično pripravljalo delo v zvezi z določitvijo programa presonalne dejavnosti, planiranjem delovne sile, izobrazbe napredovanja, dopustov v zvezi z odločanjem o splošnih važnih presonalnih vprašanjih v zvezi s formulacijo presonalne politike in izdajanjem internih pederisov presonalnega značaja — je izredno važno in odgovorno delo. Vmanjših podjetjih, kjer to delo navadno upravlja sam direktor, oz. član kolegija, ki je zadolžen za presonalno politiko.

Analitično konsultativno delo obstoja v zvezi s presonalnim vodenjem, t. j. pri odločanju in ukrepanju v individualnih primerih ter oblikovanju dela vodilnih oseb s podrejenimi. Pravilno pojmovanje tega dela prodira v podjetja v zadnjem času zlasti s tako imenovanimi PIV-metodami.

Presonalna služba pa opravlja tudi določeno operativno delo, ki ji pripada po organizacijsko-funkcionalnem razporedu dolžnosti in pristojnosti v podjetju.

V večini naših podjetij je presonalna služba organizacijsko povezana s pravno službo in obični posli v sekretariat oz. obči oddelek s sekretarjem na čelu. Taka organizacijska ureitev pa ni primerna — zlasti ne za srednja in večja podjetja. Negativne strani take povezave so naslednje:

1. administracija in administrativni vidiki prevladajo nad pravimi presonalnimi vidiki oziroma prevlada pravni vidik, če je sekretar pravnik;

2. sekretar in šef občega oddelka, ki je neposredno podrejen direktorju, se le v manjši meri bavi s presonalno problematiko, podrejene osebe presonalne službe pa nimajo neposrednega stika z direktorjem — kar ima za posledico, da se reševanje presonalne problematike v podjetju zanemarlja.

Najprimernejše je, da je presonalna služba organizirana kot samostojen oddelek, katerega šef je član kolegija in je neposredno podrejen direktorju.

Kreis Franjo

Se nadaljuje

Nekaj misli o presonalni službi

Presonalna funkcija v podjetju nam pomeni celotno dejavnost, ki je usmerjena na obravnavanje zaposlenih ljudi.

V podjetju se presonalna funkcija opravlja na različnih nivojih. Glede na nivo izvrševanja, t. j. glede na organe podjetja in posameznike, ki izvršujejo presonalno funkcijo, razlikujemo:

1. Presonalno upravljanje.

Presonalno upravljanje je del splošnega upravljanja podjetja. V družbeno politični ureitvi v FLRJ vrši funkcijo upravljanja celotni delovni kolektiv, deloma neposredno, v glavnem pa preko organov delavskega samoupravljanja, delavskega sveta in upravnega odbora, medtem ko funkcijo vodenja izvršuje direktor podjetja in pod njegovim vodstvom ostale vodilne osebe v podjetju.

Upravljanje podjetja pomeni usmerjanje celotnega dela v podjetju k določenemu cilju.

Presonalno upravljanje pomeni potemtakem določitev programa presonalne dejavnosti, planiranje n. pr. plan delovne sile, plan izobrazbe, plan napredovanja, plan dopustov, odločanje o splošnih važnih presonalnih vprašanjih — o organizaciji presonalne službe, formuliranje presonalne politike, izdajanje internih splošnih pederisov presonalnega značaja ter kontroliranje izvrševanja presonalne dejavnosti — funkcije.

Upravljanje in tudi presonalno upravljanje načeloma ne vsebuje odločanja o individualnih prijemih, ampak samo odločanje na splošno, vendar veljavni pravni pederisi in udomačena praksa v podjetjih ne razlikujejo tako ostro med upravljanjem in vodenjem. Merodajni pozitivni pravni pederisi ter interni pederisi podjetja (pravila podjetja) dajejo organom delavskega samoupravljanja v pristojnost tudi nekatere odločitve v individualnih primerih n. pr. sprejem vodilnih uslužbencev, odločanje o pritožbenih zadevah itd.

2. Presonalno vodenje.

Presonalno vodenje nam pomeni usmerjanje in vodenje zaposlenega osebja v smeri postavljenih ciljev in postavljenih nalog tako, kot to zahtevajo principi presonalne politike in sprejeti in terni pederisi v podjetju. V presonalno vodenje spada odločanje v individualnih primerih ter sploh delo z ljudmi, ki ga nujno morajo opravljati vse vodilne osebe v podjetju.

V presonalno upravljanje in presonalno vodenje — torej pri organih delavskega samoupravljanja in vodilnih oseb v podjetju je težišče presonalne funkcije. Presonalne funkcije ni mogoče izvrševati izolirano od ostalih funkcij v podjetju. Zlasti presonalno vodenje je popolnoma prepleteno z dnevnim izvrševanjem nalog vsega višjega, srednjega in nižjega vodilnega kadra v podjetju.

Nemogoče je n. pr. reči: »Vprašanje napredovanja ali vprašanje plač v oddelku A je v izključni pristojnosti presonalne službe ali oddelkovodja A se nima tukaj kaj vtikati!« Isto velja tudi za vprašanja izobrazevanja, dopustov, disciplinskih ukrepov, higiensko-tehnične zaštite in vseh ostalih področij izvrševanja presonalne funkcije.

Presonalna politika podjetja in vsaka akcija presonalne službe je vnaprej obsojena na neuspeh, če je ne podpro ali če jo celo bojkotirajo vodilni kadri v podjetju. Zlasti je važno vedenje oz. odnos mojstrov in predelavcev, ker so ti v neposrednem stiku z delavci in ker delavci po njih radi presoajo upravo podjetja.

Presonalnega vodenja torej ne moremo vsega stlačiti v en oddelek. Za presonalno vodenje so odgovorni vsi funkcionarji in vse osebe na vodilnih položajih v podjetju.

Kakšen je obseg dela presonalne službe v podjetju?

V oddelku presonalne službe se centralizira vse delo v zvezi z obravnavanjem presonalnih problemov, razen kolikor opravlja to delo organ